

8. АНАЛІТИКА

Людмила Володимирівна Барабаш,

учитель початкових класів
Запорізького НВК № 67,
м. Запоріжжя, Україна

УДК 376-056.45

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ УЧНІВ ЧЕРЕЗ ПРОВЕДЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ТВОРЧИХ СПРАВ

Развитие творчества у учащихся становится важным не только потому, что задачей современного образования является формирование творческой личности, но и потому что человек, который умеет мыслить творчески в нестандартных ситуациях всегда найдет выход, ему будет легче адаптироваться в жизни.

Ключевые слова: личность, творческие способности, одаренность.

The development of creativity in students is important not only because the task of modern education is the formation of a creative personality, but also because the person who knows how to think creatively in unusual situations always find a way, such a person will be easier to adapt to life.

Key words: personality, creativity, talent.

Невід’ємними атрибутами сучасного навчального закладу мають стати такі ефективні механізми, виховні зусилля яких спрямовані на плекання моральної особистості як суб’єкта власного життя й успіху, оволодіння життєвою компетентністю, що необхідна для становлення у суспільстві та швидкозмінному світі. Сьогодні недостатньо лише говорити про необхідність центрування виховного процесу на розвиток особистості дитини, а потрібно реально забезпечувати ці процеси.

Упродовж останніх років значно зростає інтерес до компетентісно зорієнтованого підходу у виховній діяльності, що утвердився як визначальний психолого-педагогічний принцип організації навчально-виховного процесу. За словами О. М. Пехоти, існує один спосіб реалізації компетентісно зорієнтованого підходу у навчально-виховному процесі – актуалізувати сили особистості і створити можливості для її самоствердження.

Основною ланкою технології є особистісно зорієнтована педагогічна ситуація, опинившись в якій дитина повинна шукати сенс, пристосовуватися до власних

інтересів, будувати образ чи модель власного життя, вибирати творчий момент, дати критичну оцінку. Таке завдання неможливо розв’язати лише на рівні знань та репродукції, оскільки тут немає простих відповідей. Проживання та вихід з таких ситуацій – не минуле та майбутнє учня, а його сучасне (за І. С. Якиманською).

Компетентісно зорієнтовані технології охоплюють ідеї Вальдорфської педагогіки, методику М. Монтессорі, систему розвивального навчання і виховання, роботу над проектами, технології колективного творчого виховання та «створення ситуації успіху».

Ці підходи у вихованні знаходять відображення у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті; «Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні»; Програмі «Українська Родина»; Програмі «Про виховання дітей та учнівської молоді в Україні»; Програмі «Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України». Одним зі стратегічних завдань освіти є формування творчої особистості, здатної на свідомий та відповідальний вибір за різних життєвих обставин.

Отже, коли у 2008 р. мною було зайнято посаду класного керівника 1-Б класу, то свою професійну діяльність необхідно починати з вивчення особливостей довіреного учнівського колективу. Спочатку було проведено діагностику вад особистісного розвитку учнів 1-Б класу, завдяки якій було виявлено, що 48 % дітей класу мають низький ступінь замкненості, а інші 52 % – середній, тобто діти в цілому відкриті до спілкування (рис. 1).

Діаграма визначення рівня замкненості учнів 3-Б класу.

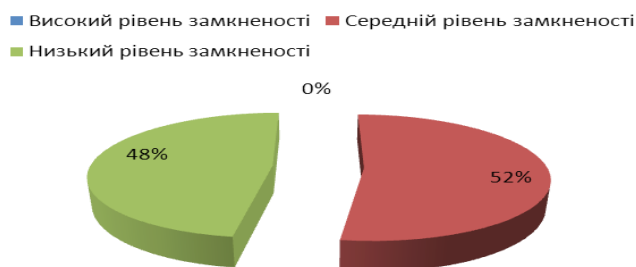

Рис. 1. Виявлення рівня замкненості учнів 1-Б класу

Разом з тим, 33 % учнів мають високий рівень не впевненості у собі (рис. 2) і 38 % – естетично нечутливі. Тому першочерговим завданням було розвинути в дітях почуття впевненості та виховувати почуття прекрасного.

Діаграма визначення не впевненості учнів 3-Б класу.

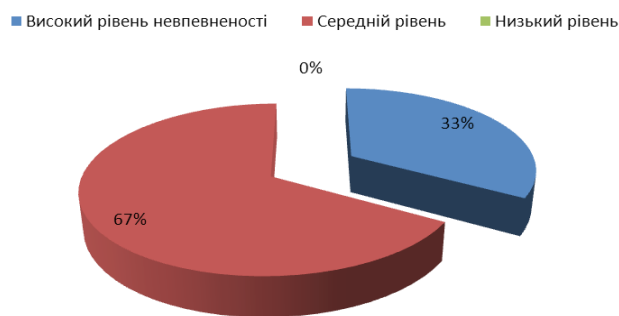

Рис. 2. Виявлення рівня не впевненості у собі учнів 1-Б класу

Для того, щоб розкрити творчий потенціал вихованців, було здійснено діагностику «Творчі здібності» (рис. 3).

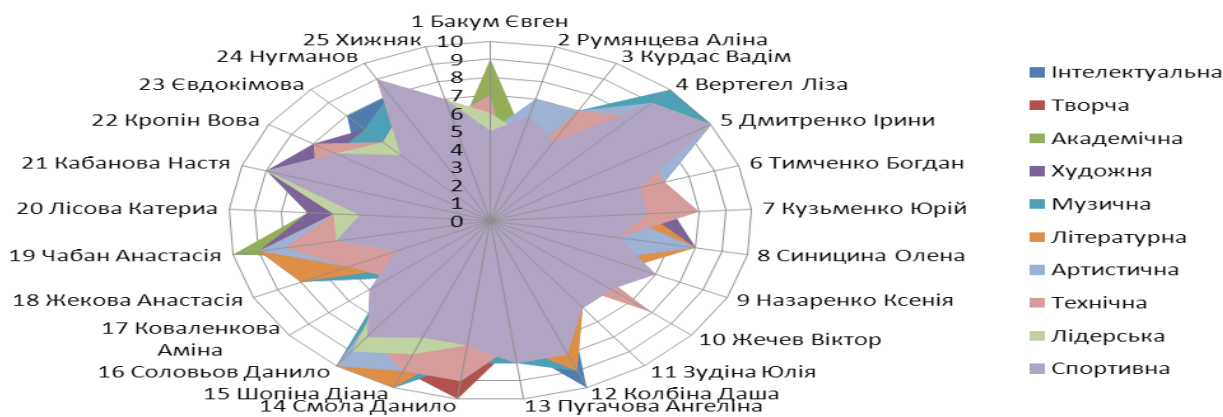

Рис. 3. Виявлення творчих здібностей учнів 1-Б класу

Після аналізу результатів стало зрозуміло, які здібності переважають в кожного учня, але через не впевненість у собі не всі діти їх виявляють. У такому випадку класному керівнику необхідно застосовувати таку виховну технологію, за якої формується активна життєва позиція, розвиваються пізнавально-світоглядні, емоційно-вольові, діяльнісні сторони особистості. Поглиблено ознайомившись з наявними виховними технологіями, нами було обрано технологію колективного творчого виховання. Основний педагогічний результат технології – це формування життєвої компетентності учнів. Мета використання технології полягає у забезпеченні соціального замовлення на особистість нового, демократичного суспільства, якій притаманна активна життєва позиція.

Першим у педагогічній діяльності технологію творчого виховання використав А. С. Макаренко. Його діяльність ґрунтувалася на ідеях цієї технології: колективне рішення і виконання всіх дій.

Технологія колективного творчого виховання передбачає:

- створення колективу на засадах прагнення до високих ідеалів, привабливих для дітей, які формуються крізь призму життєвої позиції вчителя та за допомогою справ, скерованих на громадську турботу про покращення життя;
- формування колективу на принципах змінності активу, колективного планування, організації та аналізу спільних справ, взаємин, учинків;

- організацію діяльності, суспільно значимої (для людей), особистісно значимої (творчо – інакше навіщо), художньо-інструментованої (ритуалами, законами, традиціями), одухотвореної щирістю, гумором та розумінням дорослими потреб дитинства;

- особливу позицію вчителя, як старшого товариша, здатного до співпраці з вихованцями, позицію, що забезпечує повне взаєморозуміння, взаємодію колективів педагогічного (старших друзів) і дитячого (друзів молодших).

Ми переконалися, що методика колективних творчих справ буде ефективною лише за умов єдності життєво-практичного та виховного спрямування, що призводить до покращення взаємин усередині колективу та навколишнього оточення. Творчий характер кожної справи – це здійснення безперервного пошуку кращих рішень життєво важливих завдань на всіх стадіях організації.

У своїй педагогічній діяльності ми використовуємо такі колективні творчі справи: традиційні ігрові та колективні; агітаційні та художні творчі акції; трудові, спортивні, екологічні та колективні творчі справи.

Після проведення кожної колективно творчої справи обов'язковим етапом є здійснення колективного аналізу, а також пошук відповідей на питання:

Чи була користь, радість від діяльності навколишнім людям?

Чи був колектив дружнім, організованим, доброзичливим?

Чи була колективна справа проведена з фантазією та витівкою?

Хто показав себе з кращого боку і в чому?

Кому можна висловити загальну подяку тощо?

Наприкінці кожного року разом з психологом проводилося тестування на визначення комунікативних та організаторських здібностей учнів, що допомагають визначити вміння чітко і швидко налагодити ділові, товариські контакти з людьми, прагнення розширювати контакти, виявляти ініціативу, брати участь у групових заходах, а також тестування щодо визначення ступеня впевненості у собі та власних силах. Потрібно зауважити, що впевненість у собі є важливим психологічним явищем, що визначає не лише самовідчуття особистості, а й впливає на прийняття рішень, комунікабельність людини, сферу її діяльності, стосунки з рідними та оточуючими. Результат реалізованої діяльності яскраво видно на порівняльних діаграмах рівня сформованості комунікативної якості та впевненості (рис. 4, 5).

Таким чином, під час проведення колективних творчих справ ми маємо на меті поряд з формуванням в учнів таких якостей, як творчість, відповідальність, діловитість, комунікативність, розвивати гуманістичний і моральний сенс діяльності, тому що головним у технології колективного творчого виховання вважаємо прагнення вчителя жити заради усмішки іншого. А це породжує радість творчого самовираження в поєднанні з потребою бути корисним людям.

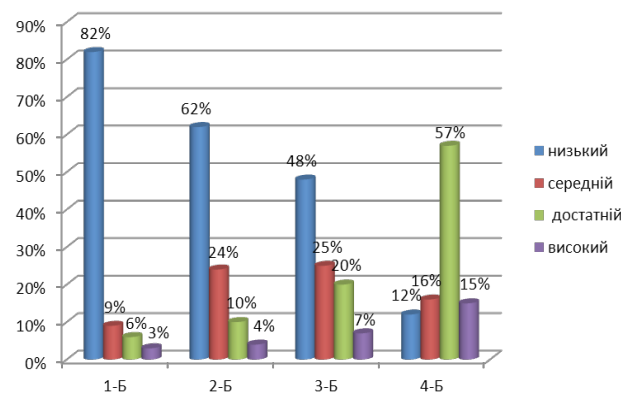

Рис. 4. Рівень сформованості комунікативної якості (порівняльний аналіз)

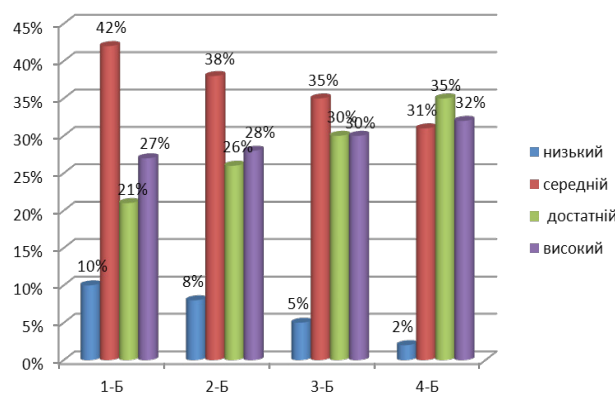

Рис. 5. Рівень сформованості відповідальності (порівняльний аналіз)

Використані літературні джерела

1. Інтерактивні технології навчання у початкових класах [текст] / Авт.-упор. І. Дівакова. – Тернопіль : Мандрівець, 2008.
2. *Монтессори М.* Метод наукової педагогіки. Дом ребенка [текст] / М. Монтессори. – М. : Астрель : АСТ, 2010.
3. *Бабіч Т.* Що таке творчість? [текст] / Т. Бабіч // Психолог. – 2007. – С. 3–10.
4. *Волобуєва Т.* Розвиток творчої компетентності школярів [текст] / Т. Волобуєва. – Харків : Основа. – 2011.
5. *Волощук І.* Методи розвитку творчих здібностей учнів молодшого шкільного віку [текст] / І. Волощук // Рідна школа. – 2008. – № 6. – С. 29–37.
6. *Воронкова Е.* Обдарованість: діагностика та система роботи зі здібними дітьми [текст] / Е. Воронкова // Психолог. – 2006. – № 25–28. – С. 5–37.
7. *Пехота О. М.* Освітні технології [текст] : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська. – Київ : А.С.К., 2009. – С. 109–127.
8. *Скворчевська О. В.* Ігрові методи навчання з учнями 1–4 класів [текст] / О. В. Скворчевська. – Харків : Основа, 2011.